

DARUSZENTMIKLÓS KÖZSÉG
TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ
38/2019. (III.28.) sz. ökt. határozat

Készítette: DARUSZENTMIKLÓS KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

2423 Daruszentmiklós, Fő u. 53/D.

DARUSZENTMIKLÓS KÖZSÉG TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJA **.....sz. ökt. határozat**

Tartalomjegyzék

Daruszentmiklós község településfejlesztési koncepciójához

Bevezetés

1. JÖVŐKÉP

- 1.1. A település jövőképe a társadalmi, gazdasági, táji, természeti és épített környezetre vonatkozóan
- 1.2. A település jövőképe a térségi szerepére vonatkozóan
- 1.3. A településfejlesztési elvek rögzítése

2. CÉLOK

- 2.1. A település átfogó fejlesztését szolgáló célok megvalósítása
- 2.2. Részcélok és beavatkozások területi egységének meghatározása
  - 2.2.1. A jövőkép, a településfejlesztési elvek, az átfogó cél és a részcélok kapcsolata
  - 2.2.2. A fejlesztési célok értelmezése az egyes településrészekre

3. KIINDULÓ ADATOK A TOVÁBBI TERVEZÉSI FELADATHOZ

- 3.1. A stratégiához és a településrendezési eszközök készítéséhez szükséges társadalmi, gazdasági és környezeti adatok meghatározása
- 3.2. A meghatározott területigényes elemek alapján, javaslat a műszaki infrastruktúra fő elemeinek térbeli rendjének és a terület-felhasználásra irányuló településszerkezeti változtatásokra
- 3.3. Az örökségi értékek és a védettség bemutatása, javaslatok az örökség védelmére és az örökségi érték alapú, fenntartható fejlesztésre

4. A MEGVALÓSÍTÁS ESZKÖZEI ÉS AZOK NYOMON KÖVETÉSE

- 4.1. A koncepció megvalósítását szolgáló eszköz- és intézményrendszer
- 4.2. Javaslat a koncepció és a változások nyomon követésére, a felülvizsgálat rendjére

DARUSZENTMIKLÓS KÖZSÉG TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJA

Bevezetés

Daruszentmiklós község településfejlesztési koncepciója, a 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet „a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről” alapján készül.

A községtelepülésfejlesztési koncepciója egy hosszú távra szóló dokumentum, amely kijelöli a település elérendő jövőképét a társadalmi, gazdasági, táji, természeti és épített környezetre vonatkozóan.

A koncepció meghatározza a település átfogó fejlesztését szolgáló célkitűzéseket, az azokhoz kapcsolódó részcélokat. Továbbá a koncepció meghatározza a településfejlesztés alapelveit. A 2014-2020-as európai uniós tervezési időszakra való felkészülésben fontos szerepe van a megfelelő módon előkészített, megalapozott településfejlesztési terveknek, így a településfejlesztési koncepciónak.

A településfejlesztési koncepció kidolgozását egy részletes megalapozó vizsgálat (helyzetfeltárás, helyzetelemzés, helyzetértékelés) előzi meg. A koncepcióban kijelölt fejlesztési irányok a megalapozó vizsgálatban feltárt adottságok és a hosszú távon elérni kívánt állapot közötti utat jelölik ki.

A településfejlesztési koncepció egyeztetése és elfogadása a 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet, valamint Daruszentmiklós Község Önkormányzata Képviselő-testületének Partnerségi egyeztetési szabályzata alapján történik.

Daruszentmiklós község Önkormányzata a partnerségi egyeztetés alapján a településrendezési terv keretein belül készülő településfejlesztési koncepció társadalmasítása érdekében a helyben telephellyel rendelkező nagyobb vállalkozókat, gazdasági társaságokat közvetlen megkeresés útján értesítette a készülő koncepcióról és fejlesztési szándékaikról, és a jelenleg hatályos településrendezési terv területüket érintő fejlesztésekről kért információt, a fejlesztési elképzelések a településfejlesztési koncepcióba beépítésre kerültek.

A település fejlesztési elképzelései egyeztetésre kerültek az önkormányzati képviselőkkel, intézményvezetőkkel, civil szervezetekkel, nagyobb gazdálkodókkal, munkaerő foglalkoztatókkal. Az egyeztetésen megvitatott fejlesztések, elképzelések, javaslatok a fejlesztési koncepcióba beépítésre kerültek.

1. JÖVŐKÉP

1.1. A település jövőképe a társadalmi, gazdasági, táji, természeti és épített környezetre vonatkozóan

Daruszentmiklós jövőképe egy ipari üzemekkel, szolgáltatásokkal rendelkező, agrár hagyományokat folytató, korszerű állattartó telepekkel és jelentős mezőgazdasági területekkel bíró külső eladásra és saját feldolgozásra termelő, a megújuló energiákat használó ipari - agrár település, új létesítményekkel, jelentős beruházásokkal, megfelelő intézményrendszerrel és élhető települési környezettel.

A település gazdasági erejét, az élhető település megteremtését korlátozza a munkalehetőségek és a munkaerőt megtartó munkahelyek alacsony száma.

A településfejlesztés elsődleges céljai közé tartozik a munkahelyek teremtése és megőrzése, a helyben lévő gazdasági vállalkozások fejlesztése, a mezőgazdasággal és állattenyésztéssel foglalkozó vállalkozások fejlesztésének ösztönzése, és egyéb munkahelyteremtő vállalkozások letelepedésének támogatása, a környezet védelmével összhangban.

Daruszentmiklós legfontosabb előnye a jó közlekedés-földrajzi elhelyezkedése, az M6. autópálya miatti kedvező megközelítés, és csatlakozási lehetőség az országos és európai közúti forgalomba.

Cél a versenyképes mezőgazdasági vállalkozások ösztönzése, az agrárszférához kapcsolódó egyéb feldolgozóipar megteremtése, fejlesztése. Ezen túl a megtermelt takarmány elhasználása és az állattenyésztéshez kapcsolódó feldolgozóipar letelepítése.

A meglévő táj megőrzése, a kialakított természeti környezet fenntartása is kiemelt feladat, ezen belül pedig a település legjelentősebb természeti értékének a természetközeli kiskerteknek a hasznosítása. Feladat a gazdasági területek fejlesztése, üzemek létrehozása, az ipari termelés, újabb munkahelyek teremtése.

A település elérendő céljai között szerepel az épített környezet elemeinek, a helyi védelem alá helyezett épület védelme, a települési környezet alakítása.

Cél az itt élők számára egy élhető, jó infrastruktúrával rendelkező, rendezett településképű, működő intézményi szolgáltatásokkal rendelkező település megteremtése, működtetése. Kiemelt cél az esélyegyenlőség biztosítása.

A település jövőképe:

- Térségi szerepkör szempontjából:

A település térségi kapcsolatok szempontjából a 6. számú országos fő-közlekedési úttal Dunaújvároshoz kapcsolódik. Az M6 utópályával Daruszentmiklós Budapest, és az ország észak-déli irányában valamennyi nagyváros és település kapcsolatával számolhat. Fejér megye megyeszékhelyével Székesfehérvárral a 6228. számú közút köti össze.

A térségi kapcsolat a közlekedés, a gazdaság, az oktatás, az egészségügy, és a kultúra szempontjából lényeges. Közlekedés szempontjából a településnek közvetlen vasúti kapcsolata nincs, legközelebbi vasúti megállóhely Dunaújváros vasútállomása. Jellemző tömegközlekedési mód az autóbuszjárat, mely naponta többször - jellemzően igazodva a munkáltatók műszakváltásához és a diákok utaztatásához – járja végig a települést.

Gazdaság szempontjából a nagyobb munkaerőt felvevő vállalkozások a nem helyben foglalkoztatott munkaerő nagy részét alkalmazzák, és a település jövőképe szempontjából Dunaújváros húzóerőként hat. További foglalkoztató Székesfehérvár, ahová jellemzően a vállalkozások saját gépjárműparkja utaztatja a munkavállalókat.

Oktatás tekintetében a dunaújvárosi közép fokú oktatási intézmények meghatározók.

Az egészségügyi közép fokú ellátás (szakorvosi ellátás) és a kórházi ellátás Dunaújvárosban biztosított, a megyei ellátás pedig Székesfehérváron vehető igénybe. A hétfévi orvosi ügyelet Nagyvenyim községben megoldott, az alap fokú egészségügyi ellátás (házi orvosi szolgálat, védőnői szolgálat, iskolaegészségügy) helyben biztosított, a fogorvosi ellátás együttműködésben Daruszentmiklós, Előszállás, Nagykarácsony községek önkormányzatai között Előszállás helyszínén rendelkezésre áll.

Közigazgatásban a Dunaújvárosi Járási intézmények biztosítják a hatósági feladatok egy részét, mely közelmúltban átalakított rendszer tovább fejlődik és a későbbiekben még inkább a járási hivatalok látják el a járás településeinek közigazgatási feladatait.

Helyben intézhetők az önkormányzat kötelező feladat-ellátásaival összefüggő ügyek, a Kirendeltségként működő Hivatal látja el a jegyzői és önkormányzati ügyintézt.

Térségi szerepkör szempontjából kiemelkedően fontos a környező településekkel történő együttműködés szorgalmazása, ezen belül turisztikai együttműködés, közművek fejlesztése

(Előszállás, Nagykarácsony, Baracs). Együttműködés szempontjából a szomszédos településekkel közös rendezvénysorozatok szervezése, többhelyszínes kulturális események szervezése bővítheti a turisztikai kínálatot. Cél az Ökumenikus Hitközpont felépítése, melyben valamennyi vallási felkezet végezheti hitgyakorlását, és mely részese lehet a kulturális életnek is.

- **Gazdaság szempontjából:**

A település potenciálisan legnagyobb gazdaságfejlesztési lehetősége és kitörési pontja a mezőgazdaság, állattenyésztés fejlesztése, termelő ipar letelepedése. A településen a logisztikai vállalkozás, a kisebb gazdasági telephelyek, letelepülő vállalkozások, mezőgazdasággal foglalkozó vállalkozások részesei a gazdasági fejlődésnek.

A meglévő, működő vállalkozások mellett ipari üzemek, logisztikai vállalkozások létrehozását és mezőgazdasági telepek létesítését, bővítését, korszerűsítését is szorgalmazni kell a helyi adottságokra alapozva.

A település elsődleges feladata a gazdaságfejlesztéssel együtt a munkahelyteremtés, mely egyrészt a helyben meglévő ipari és mezőgazdasági vállalkozások fejlesztéseivel munkahely-megtartásával és új munkahelyek teremtésével, másrészt az újonnan letelepülő vállalkozások munkahely teremtésével biztosíthatók.

- **Társadalmi szempontból:**

A település célja a lakosságmegtartás és növekedés, mely elsődlegesen az elvándorlás visszaszorítását, és születések számának növelését, a fiatalok letelepedésének ösztönzését jelenti. Elérhető a helyi munkahelyteremtéssel, a helyben foglalkoztatottak számának növelésével, és helyi lakókörnyezet fejlesztésével, a település letelepedést ösztönző juttatásaival. A helyben maradáshoz a szociális védőháló is erősíti a családgondozással, az idősek megfelelő ellátásával.

A rendezett, kulturált településkép is hozzájárulhat a település fejlesztéséhez, a népesség megtartáshoz. Hozzá tartozik az identitástudat növelése, mely jelenti a helyi hagyományok őrzését és a kulturális hagyományok ápolását.

- **Táji, természeti szempontból:**

Daruszentmiklós legnagyobb természeti értéke a település természeti adottsága, környezete.

A külterületen Natura 2000 terület védett növény és állatvilága megőrzését hosszútávon biztosítani kell.

A településen a kiskertek természetközeli állapotát meg kell őrizni és fejlesztését ösztönözni kell. El kell érni, hogy a kertek megművelésre, állandó gazdálkodásra, és virágosításra kerüljenek. Fel kell készülni a klímaváltozás hatásainak megakadályozására, ennek érdekében a fűtés környezetkímélő módjait kell választani, továbbá a napelemes energiahasználatot kell preferálni mind az intézményeknél, mind a magántulajdonú épületeknél.

- **Épített környezeti szempontból:**

A település helyi művi értékének védelem alá helyezése, és pályázatok révén a közintézmények és lakóingatlanok értékörző felújítása. A települési arculat megőrzése. A település központi részén fekvő park - Falupark - intenzív zöldfelülettel integrált közösségi, szolgáltató és rendezvénytérrel a település intézményeinek összekapcsolása.

A település építészeti és infrastrukturális felújítása, korszerűsítése.

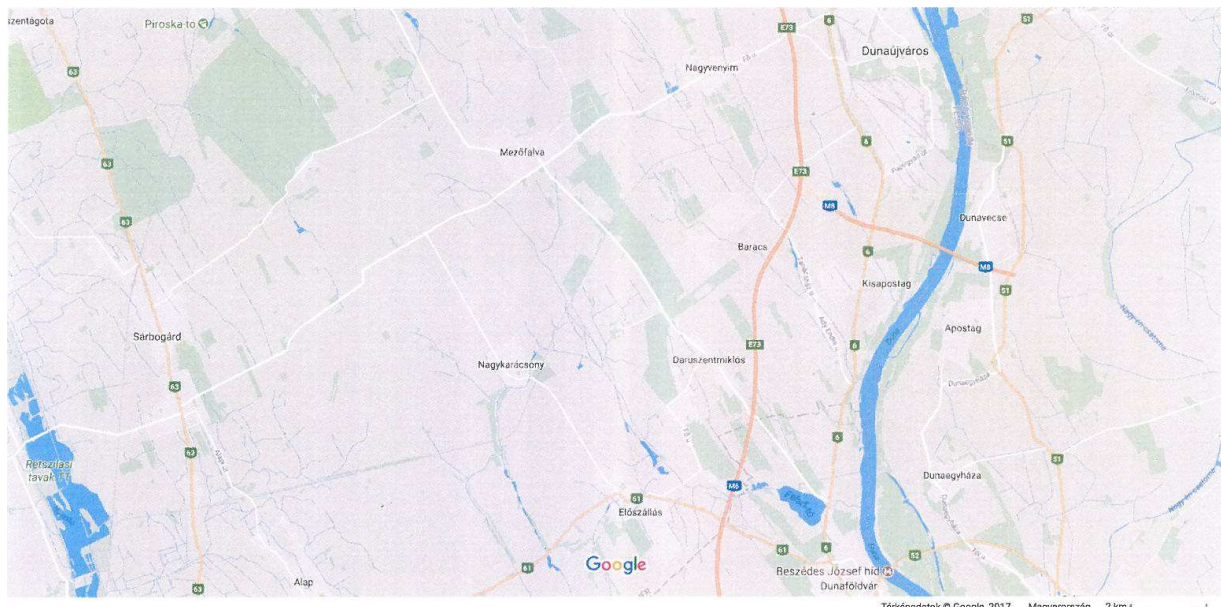
- Daruszentmiklós jövőképe az elkövetkezendő 20 évben:
  - A lakosság számára jövőbeni megélhetési perspektíva biztosított, munkalehetőség van a településen és a szűkebb környezetben.
  - A tartós munkanélküliek számára is kínálnak a munkavállalásból származó megélhetési perspektívát.
  - A lakosság száma növekszik, az elvándorlás megáll.
  - A lakosság korösszetétele javul, a felnövekvő generáció jelentős számot képvisel
  - Magas színvonalú lakókörnyezet alakul ki a kulturális, táji értékek fenntartható hasznosításával.
  - A Falupark kialakítása megtörténik, a zöldfelületek revitalizációja megvalósul.
  - Ipari vállalkozások jönnek létre a településen
  - A külterületi állattartó telepek fejlődnek, újabb telepek alakulnak ki
  - A kiskertek gazdálkodása rendezetté válik
  - Idegenforgalmi fejlesztés valósul meg – együttműködésben a környező településekkel
  - Az intézmények energetikai korszerűsítése és akadálymentesítése megvalósul
  - Az Ökumenikus Hitközpont megépül
  - A település belterületén megvalósul a csatorna közművel való ellátottság
  - Az utak felújítása befejeződik
  - Járdák és kerékpárutak épülnek
  - Az oktatás színvonala növekszik, a településen különböző képzési formák valósulnak meg, biztosítottá válik az egy életen át tartó tanulás programja.
  - A közintézmények, lakóépületek energiatakarékos szempontoknak megfelelő megújítása megtörtént, a közintézmények energiaellátása részben megújuló energiaforrások felhasználásával történik, míg az ingatlan felújítások pályázatok révén folyamatosak.
  - A közintézmények korszerűsítése által az ügyintézés, az oktatás feltételei javulnak
  - Megvalósul a bölcsőde
  - A település önfenntartási törekvései megvalósulnak, az energiahordozók kiváltása megtörténik, az élelmiszer helyben történő megtermelése és feldolgozása biztosított.
  - Új ipari létesítmények jönnek létre, melyek környezetbarát technológiákat alkalmaznak.
  - A külterületi állattartó telepek működnek, telephelyen belül minőségi fejlesztést végeznek
  - Újabb, korszerű állattartó telepek valósulnak meg
  - A település teljes területén térfigyelő kamerarendszer működik, mely által a közbiztonság javul
  - Új, korszerű felnőtt és gyerekjátszóterek valósulnak meg
  - Az idősek számára jelzőrendszeres segélyhívás működik
  - Kerékpáros közlekedés fejlesztése új kerékpárutak létesítésével megvalósul településen belül és a szomszédos településekkel közösen
  - Új Önkormányzati Hivatal épül
  - A csatornázás elkészül a településen
  - Nyári szálláshely kialakítása
  - Az önkormányzat tájházat alakít ki
  - A külterületi horgászto fejlesztése és szabadidős területe a horgászturizmust szolgálja
  - A belterület több részén kereskedelmi, szolgáltató terület alakul ki kisebb vállalkozás telephelyeként
  - A kiskertek egy részén vállalkozási terület jön létre

1.2. A településjövőképe a térségi szerepére vonatkozóan

Daruszentmiklós 2002 óta önálló település, Daruhegy, Dánieltelep és Kisszentmiklós településrészekből áll. Fejér megye déli részén, az M6-os autópálya közvetlen közelében található. Székesfehérvártól 57 km, Dunaújvárostól 23 km, Dunaföldvártól 12 km távolságban van. Szomszédos települések: Előszállás, Mezőfalva, Baracs, Dunaföldvár. A település megközelíthető az M6 autópálya 83. számú kijárójánál, a 6-os számú főközlekedési útról, a 6228 útról. Közvetlen vasúti kapcsolata nincs.

A községben az alapfokú ellátás biztosított. A közép- és felsőfokú ellátás a környező városban, Dunaújváros intézményeiben biztosított.

A település jövőképe a megyei fejlesztési dokumentumokkal összhangban áll.

Fejér Megye Településfejlesztési koncepcióját Fejér Megye Közgyűlése - a miniszteri jóváhagyást követően - a 43/2014. (IV.24.) önkormányzati határozatával fogadta el.

A 2030-ra vonatkozó jövőkép Fejér megyében a következő:

II. Fejér megye célrendszere

II.1. Jövőkép

FEJÉR MEGYE –PANNÓNIA SZÍVE

Fejér megye tradicionális társadalmi, kulturális, gazdasági-logisztikai szerepköreinek fenntartható és innovatív fejlesztése egyenrangú nagyterületi együttműködéssel, kiváló termőhelyi adottságainak bázisán, a természeti örökségének jövőtudatos kezelésével. Fejér megye 2030-ra nagyterületi együttműködéssel erősíti pozícióit:

➤ Megyén túlnyúló, országos kapcsolatok erősítése:

A Székesfehérvár, Dunaújváros és Mór, valamint vonzáskörzeteik térségében működő vállalatok kiemelkedő szerepet játszanak a Győr-Komárom–Tatabánya–Mór–Székesfehérvár–Dunaújváros-Kecskemét ipari/logisztikai nagyklaszterben.

A megyén áthaladó Budapest-Bécs közlekedési folyosónak köszönhetően Bicske térségében további jelentős ipari/logisztikai cégek települnek.

Az ország két legfontosabb turisztikai célterületét (Budapest, Balaton) összekötő Váli-völgy, Velencei-tó, Székesfehérvár térségének turisztikai potenciálja egyre jobban emelkedik, 2030-ra az ország legjelentősebb turisztikai tengelyévé válik.

➤ Interregionális kapcsolatok bővítése:

Nemzetközi szinten is kiemelkedő kapcsolatok épülnek a Duna menti térségben, amelynek egyik magyarországi fő központja Dunaújváros.

Az É-D-i irányú kapcsolatot biztosítja Budapest-Dunaújváros-Pécs-Horvátország között az M6-os autópálya. Az autópálya 2018-ig országhatárig történő kiépítésével a közlekedési folyosó szerepe tovább fokozódik. Szintén stabil gazdasági kapcsolatok alakultak ki Székesfehérvár–Veszprém–Ausztria között a 8-as főútnak köszönhetően, amelyek az M8-as autópálya megépülésével kibővülnek Dunaújváros, Kecskemét irányában, bekapcsolva a megye déli, perifériakustérségeit is.

➤ 2030-ra várható térstruktúra jellemzői:

Fejér megye térstruktúrájára a különböző területhasználati elemek változása alapján elsősorban a beépített területek (települési és ipari–kereskedelmi) növekedése jellemző.

A folyamattal párhuzamosan a megye természetközeli területei, elsősorban az erdő és a természetes gyepterülete kis fokozatosan bővülnek.

A beépített területek, illetve az erdőterületek kialakulása elsősorban a jelenlegi, kevésbé értékes szántóterületeken várható.

A mezőgazdasági területeken a szántóterületek csökkenése mellett, a vidéki területeken ösztönzött diverzifikáltabb területhasználat és a multiplikáció hatására, az ültetvények és a szőlőterületek kis arányú növekedése várható.

A természetes gyepek sok esetben a vizes élőhelyek helyén alakulnak ki, utóbbiak szukcessziós folyamatai, illetve a talajvízszint csökkenés okozta kiszáradás miatt, amit az éghajlatváltozás is felerősít.

A települési területek közel 14%-os területnövekedésével lehet számolni 2030-ra.

A prognosztizált települési területnövekedést elsősorban az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió által megcélzott fokozatos népességnövekedés, és azon belül a Fejér megyei népességnövekedés, másodsorban a lakások fokozatos méret növekedése iránti igény okozza.

A Fejér megyei területfejlesztési koncepció forgatókönyve alapján az új beépített területek kialakulása elsősorban Székesfehérvár, Dunaújváros agglomerációs területein, illetve kisebb mértékben a budapesti agglomeráció vonzáskörzetében várható. A modellező rendszer az új települési térségek elhelyezésekor az agglomerációs folyamatokat, az országos migrációs jellemzőket, a megépülő infrastruktúra elemek hatását, illetve a területrendezési szabályokat (védelmi övezeti szabályok) vette figyelembe.

Az EU 2020 stratégia magyarországi vállalásának megfelelő 75%-os országos foglalkoztatottsággal számolva a döntéstámogató modellező rendszer az ipari és kereskedelmi területek mintegy 47%-os növekedését prognosztizálja 2030-ra.

Az iparterületek várható elhelyezkedésénél a döntéstámogató modellező rendszer a szabad vállalkozási zónákba – Fejér megye esetében a javasolt Enyingi és Sárbogárdi kistérségekben – tervezett ipari fejlesztés ösztönzését, a meglévő ipari központok fejlesztését, a megépülő infrastruktúra elemek hatását és az érvényben lévő területrendezési szabályokat vette figyelembe.

Fejér egye jövőképe megvalósításának egyik pillére a közúti közlekedési hálózatok fejlesztése. A megyei területfejlesztési koncepció forgatókönyve a tervezett főút- és mellékúthálózat fejlesztések 2020-ig történő megvalósulásával és az M8-as autópálya 2025-ig történő teljes megépítésével számol. A forgatókönyv alapján a megye területeinek megközelíthetősége, utakkal való feltártsága jelentősen javul. A 2030-ra

javasolt közúthálózat-fejlesztés legjelentősebb hatása a Székesfehérvári agglomerációban, a Váli-völgy térségben és a megye jelenleg periférikus déli részén várható. A közúti közlekedés mellett lehetőséget és fejlődést jelent a közlekedési kapcsolatokban a térség számára a volt Börgöndi repülőtér területén az Alba Airport regionális repülőtér fejlesztése.

IV.2. Funkcionális térségek leírása, távlati célkitűzései és legfontosabb intézkedései

IV.2.1. Duna mente – Dunaújváros és térsége

Leírás

A fővárosi agglomeráció vonzáskörzetébe nyúló, 5 megyére (Pest, Fejér, Tolna, Bács-Kiskun, Baranya) kiterjedő, ugyanakkor önálló gazdasági kisugrázással is rendelkező térség a megye dunai kapcsolatát jelenti, annak sokoldalú potenciáljával.

A folyó menti települések - a Duna nemzetközisége révén – részesei az európai vízi közlekedésnek, turisztikai és kereskedelmi forgalomnak.

Településeit az M6 autópálya fűzi fel. Gazdasági, foglalkoztatási súlypontja, szellemi bázisa Dunaújváros, amelynek hatása a megyén túl, a Pentele-híd révén még a folyó balparti térségében is érezhető.

Jövőkép

5 megyére kiterjedő ipari-kereskedelmi, logisztikai és közszolgáltatási centrum

Specifikus célok: A már ma is jelentős vonzásképeséssel jellemezhető térség erősítésére van szükség, a több lábon állás, a diverzifikáció megteremtésén túl a versenyképesség innovációs, technológiai, korszerű energetikai fejlesztések általi növelésével. Ezt elsősorban Dunaújváros intermodális központtá alakításával, az ipari-logisztikai szerepkör és beszállítói hálózat, valamint vállalkozási klaszterek fejlesztésével és hajózási potenciál hasznosításával lehet elérni. Hangsúlyt kell fektetni a Duna táj, mint turisztika elem hasznosítására, kiegészítve a világörökség várományos limes kulturális értékeivel, és egyéb épített örökségi értékek programokba kapcsolásával. A kedvező közlekedési kapcsolatok révén a térség alkalmas továbbá a vízi turizmuson felül a gasztro- és borturizmus, konferencia-, egészség- és rekreációs turizmus fejlesztésére, aTDM szervezeti rendszerébe történő bekapcsolódásra. Az EUDMrS egyik eredménye lehet a turizmusban egy közös Duna-brand kialakítása, amire a térségnek fel kell készülnie. A megyének ezt a turisztikai célterületét a meglévőkon túl kerékpárút kapcsolattal is össze kell kötni Velencei-tó és Váli-völgy térségével.

A Dunaújvárosi Egyetem által kezdeményezett, 5 megye (Pest, Fejér, Tolna, Baranya, Bács-Kiskun) részéről támogatott egy Érdtől a déli országhatárig nyúló integráltan fejlesztendő „Duna menti ITI” térség kialakulása van folyamatban, amelynek célja a helyi gazdaság-, a turizmus és humánerőforrás fejlesztés, közlekedésfejlesztés és a táji-, és települési környezet megújítása. Az egyetemnek Székesfehérvárral együttműködve, további fontos szerepet kell játszania összehangolt integrált képzések beindításában többek között a terület-és városfejlesztési, turisztikai, gépészeti és egyéb műszaki szakemberképzésben, továbbá a kutatói programok és létszámok összeállításában, agglomerációs tudásközponttá alakításában.

A térségben jelentős szerepet kell, hogy kapjon a felszíni- és felszín alatti vizek védelme és az integrált és fenntartható vízgazdálkodás.

1.3. A településfejlesztési elvek rögzítése

A településfejlesztési irányok kijelölése során vannak olyan alapelvek, amelyek meghatározóak a település fejlesztésének egészére, a beavatkozások tervezése szempontjából.

Daruszentmiklós településfejlesztési alapelvei az alábbiak:

- **Fenntartható növekedés:**

Környezetileg fenntartható növekedés elősegítése, mely elsősorban a meglévő erőforrások hatékonyabb felhasználását, környezetbarát településfejlesztést segíti. Ennek a legfőbb elemei a következők:

- ☐ A településfejlesztési koncepciója a klímabarát növekedést alapelvnek tekinti. Bármilyen fejlesztés is valósul meg a jövőben, az bizonyíthatóan járuljon hozzá a fenntartható fejlődéshez, csökkentse a környezeti terhelést.
- ☐ Fenntartható építés alkalmazása a településfejlesztés során.
- ☐ Környezetbarát iparfejlesztés a gazdaságfejlesztés kapcsán.
- ☐ A helyi gazdaság fejlesztése különös tekintettel a külterületi telepekre.
- ☐ Energiahatékonysági beruházások támogatása.
- ☐ Megújuló energia alkalmazása.

A fenntartható társadalom és gazdaság elveinek megvalósítására törekedni a lehetőségekhez mérten az egyes fejlesztési projekteken.

- **Egységes növekedés:**

Daruszentmiklós fejlesztése során kiemelt szempont a területileg egységes társadalmi, gazdasági fejlődés elve. A fejlesztések során figyelembe kell venni az eltérő fejlettségű és adottságú településrészek kiegyensúlyozott fejlesztését. A területi kohézió, a hátrányok mérséklése olyan alapelvek, amelyek lehetővé teszik, hogy a település elkülönülő részei ne ellentmondásosan, hanem tudatosan és egyenlő mértékben fejlődjenek.

- **Versenyképes fejlődés:**

Településfejlesztés során kiemelten kell azokra a területekre, helyzeti előnyökre figyelni, ahol Daruszentmiklós községnek versenyelőnyei vannak. Elsősorban az ipar, mezőgazdaság, agrárszféra, és állattartás fejlesztését kell előtérbe helyezni. Ezeknek a területeknek a fejlesztésével biztosítható, hogy stabilizálódjanak és kibontakozzanak a település tartós versenyelőnyei. Ezeknek a területnek a kiaknázatlan lehetőségeit kell a jövőben hasznosítani és ezen terület versenyképes fejlesztésének pozícionálása a jövő záloga.

- **Integrált fejlődés:**

Az integrált megközelítés egyszerre tartalmazza a fizikai és az ágazati szemléletet. Az integrált fejlesztési szemlélet alapján olyan fejlesztésekre van szükség, amelyek egyszerre járulnak hozzá a település fizikai, társadalmi, gazdasági, környezeti és műszaki környezetének fejlődéséhez. A pontszerű fejlesztések helyett a komplex, egymással hatással bíró fejlesztéseket kell előtérbe helyezni. Az integrált fejlesztési szemlélet része, hogy a településfejlesztési politikában az önkormányzati fejlesztések ösztönzik a magánérő, magántőke mobilizálását.

2.CÉLOK

2.1.A település átfogó fejlesztését szolgáló célok megvalósítása

Daruszentmiklós településfejlesztési koncepciója átfogó fejlesztési célokat határoz meg, amelyek hozzájárulnak a jövőképpen fogalmazott realizálásához.

Az átfogó célok kijelöli a település legfontosabb gazdasági, társadalmi, környezeti, műszaki kihívásokra adott válaszait, pozicionálja a települést és kijelöli a legfőbb hosszútávon megvalósítandó céljait. A település jövőképeinek legfőbb alkotóelemei, pillérei az átfogó célok.

Átfogó célok

- *Élhető település*

A település legfontosabb célja a népességmegtartás és népességnövelés. A legnagyobb népességmegtartó erő a munkahely biztosítás, továbbá a megfelelő életminőségű élettér biztosítása. A munkahelyteremtés záloga a versenyképes vállalkozások letelepedése, a munkaerő mobilitás fokozása. A munkaerőpiaci versenyképesség alapja a képzett munkaerő, az elsősorban munkaerőfelvétel ágazatoknak megfelelő képzettségi szint elérése. A település életterének javítása a közterületek fejlesztése, a zöldterületek fenntartása (Falupark, Hunyadi tér), a megfelelő színvonalú, rugalmasan működő intézményrendszer működtetése, továbbá a közösségi tér fenntartása. A településképp javítása egyrészt a közterület rendezést, másrészt a lakóingatlanok állagmegóvását, felújítását, új építések is jelent. Az élhető település társadalmi, kulturális összetartó erővel rendelkezik, melyekhez a helyi identitás és a helyben szerveződő programok, társadalmi események is hozzájárulnak. Az élhető településképet nagymértékben befolyásolja az egységes, rehabilitált zöldfelületi rendszer.

- *Mezőgazdasági település*

A település adottsága a jó minőségű kiterjedt méretű termőföld, melynek művelése és az agrárium fejlesztése a jövő kitörési pontja. Ösztönözni és támogatni kell az agrár szférában dolgozókat és vállalkozásokat. A település külterületi szántóföldjeinek birtokviszonyai rendezettek, a nagyobb agrár vállalkozások viszonylag megújult gépparkkal, korszerű termelési szerkezettel rendelkeznek. Ösztönözni kell az öntözéses területek megtartását és növelését. A piaci viszonyoknak megfelelő, a hazai klimatikus viszonyoknak és termőföldi adottságoknak megfelelő vetésszerkezet kialakítása nagyban elősegíti az agrárszféra fejlesztését. A megtermelt szántóföldi kultúrákhoz kapcsolódó állattenyésztés fejlesztése kiemelt cél. A meglévő állattartók infrastrukturális és technológiai fejlesztésén túl a külterületi alkalmas területeken új állattartó telepek létesítését szorgalmazni kell. Az állattenyésztésnél a megújuló energiák környezettudatos alkalmazása (biomassza stb.) révén az állattartó telepek környezetbaráttá és energiatakarékosá tehetők.

- *Ipari központ*

Daruszentmiklóson a külterületen jól elkülönült iparterületek találhatóak.

Az M6 autópálya közelségére alapozva meg kell teremteni a további ipari, logisztikai létesítmények megvalósítási feltételeit a pályázati lehetőségek figyelembevételével új ipari egységek letelepedésének ösztönzése a munkahelyteremtés javítása miatt. Az agrár fejlesztésekhez kapcsolódva élelmiszeripari, feldolgozóipari lehetőség megteremtése.

- *Energiatudatos település*

A fenntartható fejlődés keretein belül a község célkitűzése az energiafelhasználás optimalizálása, a megújuló energiahasználat elterjesztése. A település közvilágításának

reális korszerűsítése, gazdaságosabb üzemmóddal, a színvonal megtartása vagy fejlesztése mellett. Az önkormányzati intézmények fűtőkorszerűsítése gazdaságos fűtési módra történő átalakítása. A megújuló energiahasználat keretein belül a napkollektorok elterjedésének támogatása. Az egyedi ingatlanok hőszigetelésének és energetikai korszerűsítésének népszerűsítése.

- **Önfenntartó település**

A település egyik célja az önfenntartás megteremtése. Az önfenntartás egyszerre jelenti a megújuló energiák lehetőségeinek kihasználását, valamint a szükségletek megtermelését. Az önfenntartás jelenti a függetlenséget és a település jövőjét. A munkanélküliség, a munkahelyek hiánya abban az irányban mutat, hogy a településnek az alapvető szükségleteit önmagának kell előállítania. Ez jelenti egyrészt az energiát, melynek első lépései az intézmények energetikai fejlesztése (napkollektorok) kapcsán elkezdődtek. Támogatni szükséges az energiahatékonysági beruházásokat, melyek hosszútávon megtérülő befektetések. Az élelmiszer termelés kapcsán az önkormányzati tulajdonú területeken növénytermesztés, valamint állattenyésztési program bevezetése. A helyben tenyésztett állatok értékesítése és helyben történő feldolgozásának szorgalmazása.

2.2. Részcélok és beavatkozások területei egységének meghatározása

2.2.1. A jövőkép, a településfejlesztési elvek, az átfogó cél és a részcélok kapcsolata

A településnek rendelkeznie kell egy olyan hosszú távú jövőképpel, amely egy tudatos értékválasztást tükröz, illetve kijelöli azt a célállapotot, amelyet a település 2030-ra akar elérni. A települési jövőkép egy olyan vízió, amely a helyzet meghatározásból származó megállapításon alapul. Az átfogó célok a község középtávú, vagyis 5-7 éves fejlesztéspolitikai céljait rögzítik. A jövőkép elérése érdekében kerülnek meghatározásra az átfogó célok, vagyis a jövőkép teljesülésének előfeltételei. Azokat a középtávon realizálandó fókuszpontokat rögzítik, amely a településfejlesztés súlypontjai lesznek. Esetünkben a célállapot az átfogó célok esetében 2030. év. A településfejlesztési koncepció feladata továbbá részcélok kijelölése, amelyek már főbb fejlesztési területi illetve ágazati irányai lesznek a település fejlesztésének.

Daruszentmiklós tervezett jövőképeének elérése érdekében az alábbi részcélok jelölhető ki. A részcélok az átfogó célok elérését segítő stratégiai területek.

a.) Ipari fejlesztés

Az ipari fejlesztés érdekében elsősorban az M6 autópálya, illetve Dunaújváros közelségére építve, üzemek, gyárak létesítését kell szorgalmazni. A munkaerő felvevő vállalkozások letelepedésének ösztönzése. Üzleti környezetfejlesztés hangsúlyos szerepének kialakítása, továbbá a kínálatfejlesztés mellett lényeges az üzleti szolgáltatások bővítése is. Az üzleti környezetfejlesztés nem kizárólag infrastruktúrafejlesztéseket jelenti, hanem olyan üzleti szolgáltatásoknak a kiépítését is, amelyek a település befektetői, vállalkozói igényeit szolgálják ki. Cél a kisebb vállalkozások segítése és pozícióba hozása. Az iparfejlesztésnél elsődleges cél a környezetbarát iparfejlesztés, vagyis olyan iparfejlesztés, amely környezetbarát technológiákat használ, környezettudatosan szerveződik. A kibocsátás, az egészség és környezetkárosító hatások mérséklése a fenntartható gazdaságfejlesztés alapja. A település gazdaságfejlesztésénél figyelembe kell venni a klímaváltozás veszélyeit.

b.) Állattenyésztési ágazat fejlesztése

Daruszentmiklóson az állattenyésztés saját felhasználást szolgálja elsősorban, háztáji, családi állattartásban. Ezen adottságokra építve továbbra is szorgalmazni kell az háztáji gazdaságok fenntartását, működését, korszerűsítését és új állattartó telepek megvalósítását. Daruszentmiklós számára továbbra is kulcskérdés az állattenyésztési ágazat erős szerepének felvállalása, amely a település egyik legfontosabb gazdasági bázisa. Az állattenyésztés a megtermelt termények helyben történő felhasználásával szorosan kapcsolódik a mezőgazdasághoz. Lehetőséget kell teremteni az állattenyésztésben a megújuló energiaforrások létesítésére, alkalmazására. Törekedni kell a legelőterületek megtartására, megőrzésére, azok állattenyésztéssel összefüggő hasznosítását szorgalmazni kell. Az állattartó telepekhez kapcsolódóan a helyben történő feldolgozás megteremtését előtérbe kell helyezni korszerű üzemek létesítésével.

c.) Mezőgazdasági centrum

Daruszentmiklós adottságai, természeti viszonyai, hagyományai alapján jelentős mezőgazdasági tevékenység zajlik. Fontos a mezőgazdasági termelés megőrzése, fejlesztése. A település gazdaságfejlesztése nyitott a mezőgazdaságra és az állattenyésztésre és az azokhoz kapcsolódó iparágakra (feldolgozóipar, élelmiszeripar). A mezőgazdaság versenyképessége érdekében a jó minőségű mezőgazdasági területeket továbbra is meg kell őrizni a termesztés számára. A mezőgazdasági területek jó minőségének megőrzése érdekében az öntözéses területeket fent kell tartani, továbbá a belvízelvezető rendszert karban kell tartani és fejleszteni szükséges. A területek megközelíthetősége érdekében a külterületi földutak burkolása szükséges. A mezőgazdasági vetésszerkezet kialakításánál a hagyományos kultúrák mellett reagálva a piac igényeire a korszerű, a termőföld lehetőségeinek megfelelő kultúrákat is termesztetni kell. Az agrárfejlesztés érdekében a jóminőségű termőterületek megőrzése a cél, továbbá a versenyképesség érdekében a vetésszerkezet összehangolása és tudatos marketing tevékenységgel a megtermelt áruk értékesítése kiemelt feladat. A mezőgazdaságot kiegészítő ágazatok, élelmiszer feldolgozóipar infrastrukturális fejlesztése és a befektetés ösztönzés feltételeinek megteremtése elsődleges prioritású.

d.) Önfenntartó település

A település legnagyobb feladata a munkanélküliség csökkentése és a helyben lakók szociális juttatásának megoldása. A szociális védőháló egyik formája, a település teljes vagy részleges önfenntartása, amely egyrészt az energiahordozók kiváltását, másrészt az élelmiszer helyben történő megtermelését és feldolgozását jelenti. Az önfenntartás egyszerre jelenti a szükségletek megtermelését és az energiatakarékosságot. Az intézmények energetikai korszerűsítése (nyílászáró csere, teljes hőszigetelés, napelem alkalmazása) és a lakossági energiahatékony rekonstrukciók jelenthetik az energia megtakarítás lehetőségét. Az élelmiszer előállítás az önkormányzati területek közmunka programban történő művelésével, és a közmunka programban történő állattenyésztés is hozzájárulhat az önfenntartó település létrehozásához.

e.) Településhálózati funkciók és intézmények fejlesztése

Az egészségügyi közszolgáltatásokat tovább kell fejleszteni. Az egészségügyi alapellátások körét fejleszteni kell, kiegészítő ellátások bevezetésével. Az idősellátáson belül cél a nappali idősellátás bevezetése (megfelelő pályázat és finanszírozás esetén). A település közbiztonságának növelése érdekében térfigyelő kamerarendszer kiépítése és működtetése

kiemelt feladat. A közigazgatás terén az intézmények felújítása, infrastruktúra korszerűsítése és az energetikai megújítás elengedhetetlen. Új önkormányzati hivatal építésével új irodák, közösségi tér nyerhető. Egyre nagyobb körben elérhetővé kell tenni az e-ügyintézkést, melyet ismertetőikkel, felhasználóbarát felületekkel népszerűsíteni kell. A településen központi integrált, szolgáltató tér megvalósítása, melynek szolgáltatásai az itt élők számára elérhetők. A település jövőjének záloga az oktatás színvonalának növelése, a különböző képzési formák megteremtése. Elérendő cél az iskola korszerűsítése, fejlesztése, eszközbeszerzés és az iskola sportudvarának fejlesztése. Az óvodai ellátás területén szükséges az óvoda épületek korszerűsítése, az eszközfejlesztés és a játszóudvar folyamatos korszerűsítése, az óvoda területének karbantartása, új speciális foglalkoztató eszközök beszerzése. A bölcsődei elhelyezés feltételeit települési szinten meg kell oldani.

f.) Energiatudatos település, megújuló energiák hasznosítása

Daruszentmiklóson az energia- és klímatudatos település kialakítását szolgáló szemléletformálás a lakosság, a vállalkozások és közsféra körében a településfejlesztés fontos eleme. A szemléletformálás célja egy környezettudatos település megteremtése. Ennek a fejlesztési célnak több eleme van. A közlekedés terén a már hagyományokkal rendelkező környezetbarát közlekedést erősíteni szükséges. A közlekedéstudatosságot az iskolai oktatás keretei közé be kell építeni. Az oktatás keretein belül a kerékpáros közlekedés elsajátítását szorgalmazni kell. A környezetbarát mobilitás feltételeinek javítása, vagyis a közlekedési rendszerek környezetbaráttá válásának támogatása, a kerékpáros infrastruktúrák fejlesztése. A kerékpáros közlekedés ösztönzése és a közösségi távolsági közlekedés használatának ösztönzése. Kiemelt területek tehát környezetbarát közlekedési rendszerek és környezetbarát közlekedési módok fejlesztése, ezáltal a fenntartható települési közlekedés megteremtése. Ennek biztosítása érdekében kül- és belterületi kerékpárút megvalósítása szükséges településen belül, és a szomszédos településekkel közösen. A parkolás biztonságos, kulturált megoldása érdekében új közterületi parkolók építése szükséges, elsősorban az intézmények közelében. A településen szükséges erősíteni az energiatudatosságot. A települési energiahatékonyság növelése, a klímavédelmi és energiahatékonysági szempontokat előtérbe helyező közszolgáltatás fejlesztése jelenti. Továbbá a lakóépületek, nonprofit szektor által használt épületek energiahatékonysági korszerűsítése képezi a másik kiemelt területet. Ösztönözni kell a családi házak felújítása során az energetikai korszerűsítést. A megújuló energiák felhasználásának előmozdítása a lakosság körében kiemelt feladat. A megújuló energia hasznosítást elő kell segíteni napelempark céljára alkalmas területek kijelölésével. Az infrastrukturális fejlesztés tekintetében kiemelt cél a megvalósult ivóvíz minőség javításán túl az elöregedett vezetékek cseréje, továbbá a szennyvízcsatorna hálózat kiépítése. Az öko-tudatosság keretein belül szorgalmazni a szelektív hulladékgyűjtő szigetek létét, a lakosság ösztönzése a szelektív gyűjtésben való részvételre. Tovább kell bővíteni a közszolgáltatások körét zöld hulladék és építési hulladék szervezett gyűjtésének megvalósításával. Az állati hulladékgyűjtést térségi szinten biztosítani kell, továbbá meg kell szervezni a lakossági veszélyes hulladék gyűjtését és kezelését. Az öko-tudatos szemlélet, vagyis a település természeti értékeinek védelme és megőrzése, a kiskertek természetközeli állapotának megőrzése szintén egy fenntartható és tudatos településfejlesztés megerősödését segíti. A védett, illetve közösségi jelentőségű természeti értékek és területek természetvédelmi helyzetének és állapotának javítása, a természetvédelmi kezelés infrastrukturális feltételeinek javítása, illetve az ehhez kapcsolódó szemléletformálás tekinthető a legfontosabb feladatnak.

g.) Humánerőforrás fejlesztés

A település fejlesztési stratégiájának fontos eleme a gazdasági igényeket kiszolgáló humánerőforrás fejlesztés támogatása. Magas színvonalú képzési struktúra és a helyi piaci igényekkel történő összehangolása folyamatos kihívást jelent a település számára. A képzési, szakoktatási háttér fejlesztésében elsősorban a piaci igényeket, szükségleteket kell figyelembe venni. Ennek egyik alternatívája a település gazdaságát segítő, a helyi gazdaság igényeire alapozó képzési formák bevezetése. A szakképzés tartalmi, módszertani és szerkezeti kiépítése a versenyképes tudás megszerzése érdekében. A helyi gazdálkodók számára speciális szakmai tanfolyamok szervezése a korszerű állattenyésztési és agrárismeretek elsajátítása érdekében. A Dunaújvárosi és környékének ipari vállalkozásokkal együtt térségi szinten meg kell valósítani a speciális szakképzést. A hátrányos helyzetű és tartósan munkanélküli emberek, átképzésének támogatása a munkaerőpiacon történő elhelyezkedés érdekében. A jelen kor igényeihez alkalmazkodva a nyelvi és számítástechnikai képzések, átképzések szorgalmazása és támogatása, népszerűsítése.

h.) Idegenforgalmi fejlesztés

Kiaknázatlan fejlesztési terület Daruszentmiklós számára az idegenforgalom. A település idegenforgalmi vonzereje jelenleg alacsony, hiányoznak azok a turisztikai szolgáltatások, amelyek jelentős turisztikai keresletet generálnának. A település természeti adottságai, a horgásztavak és környéke, valamint a Falupark területe alapul szolgálhat a település vonzerőfejlesztéséhez. A Falupark területén belül tervezett játszótér, kondipark, szociális blokk, fedett pihenő, sütőgetőhely, helyi piac, olyan új élményelemeket jelent, melyek hiányt pótolnak. A település egyelőre nélkülözi azokat a komplex turisztikai termékeket, amelyek felfrissítenék a település idegenforgalmát. A térség attrakcióit összekapcsolva komplex szolgáltatásként célszerű fejleszteni a turizmust. Ennek keretében megtörténik a jelenlegi vonzerők attraktivitásának fejlesztése és új vonzerők létrehozása. A desztináció vonzerejének és versenyképességének növelése nagymértékben múlik a térségben működő attrakciókon. A térség turizmusának viszonylag alacsony versenyképességét egyrészt az okozza, hogy a vonzerők nem komplex turisztikai kínálatot jelentenek, és nem alkalmas arra, hogy önmagában megfelelő létszámú keresletet generáljon és hosszú tartózkodási időt biztosítson. Ebből eredően kiemelt fontosságú a turisztikai kínálat hálózatosodásának megteremtése, a szomszédos települések turisztikai kínálatának komplex turisztikai csomagként történő értékesítése. A megváltozott turistaigények jelentős kihívásokat támasztanak a vonzerők számára, amelyhez csak nehezen tudnak alkalmazkodni az attrakciók. A valódi kihívást az élménygazdagságba történő átmenet jelenti a térségnek, vagyis a kínálati oldal jellegének megváltoztatása, élményközpontúvá tétele. Az idegenforgalmi fejlesztések között szerepelhet a horgászto fejlesztése, szabadidős terület kialakítása büfével, főzőhellyel, állatsimogatóval, valamint a tó közelében egy szabadtéri kondipark megvalósítása. A másik kiemelt terület a turistafogadó kapacitások fejlesztése, a meglévő szálláshelyek bővítése, népszerűsítése. Ennek keretén belül az ifjúsági szálláshely fejlesztése főzőkonyhával és rendezvényteremmel, amely egyúttal egyéb rendezvények részére is lehetőséget biztosít. A szálláshely pincéjében megvalósítható borozó is lehetőséget ad társas összejövetelek megtartására. A település számára tehát kiemelt cél az idegenforgalom fejlesztése, azon belül a két legfőbb terület a kínálati oldal fejlesztése és a kereslet generálása. A kínálati oldal fejlesztése egyszerre történik a vonzerők és a fogadó kapacitások szintjén. A turisztikai vonzerők és szolgáltatások minősége, jellege nagymértékben befolyásolja a rólunk kialakult képet az ide érkező emberek szemében. Ebből eredően a turizmus a település marketing stratégia kulcsterülete. Szükséges létrehozni egy olyan szervezetet, amely a térség turisztikai

versenyképességének javításán dolgozik és tudatos, összehangolt marketing tevékenységet folytat. A turisztikai fejlesztésen belül a kulturális kínálat fejlesztése fontos szerepet tölt be a települési identitás megerősödésében. A társadalmi versenyképesség javítása elsősorban közösségfejlesztési beavatkozásokkal történik, amely alapvetően a helyi identitás erősítését célozza. Cél a települési és térségi turisztikai kínálat tudatos marketing tevékenységgel történő értékesítése. Pályázatok, befektetők révén új turisztikai attrakciók létrehozása, a turisztikai elemek összefogása a meglévő kínálat komplex csomaggá tétele elsődleges feladat. Az új turisztikai termékek között szerepelhet az alkotóház és műterem létrehozása, amely helyet adhat kortárs művészek bemutatkozásának, valamint az ifjúsági szálláshellyel összekapcsolva alkotótáborok is létrejöhetnek. A kulturális kínálat fontos szerepet tölt be a települési identitás megerősödésében. A társadalmi versenyképesség javítása elsősorban közösségfejlesztési beavatkozásokkal történik, amely alapvetően a helyi identitás erősítését célozza. A turisztikával foglalkozó helyi civil és nonprofit társaságok megalakulásának, működésének segítése hozzájárulhat a turizmus fejlesztéséhez. A helyi kötődés erősítése, a lakossági identitás fejlesztése egy tudatosabb, értékőrző közösségi modell alapja.

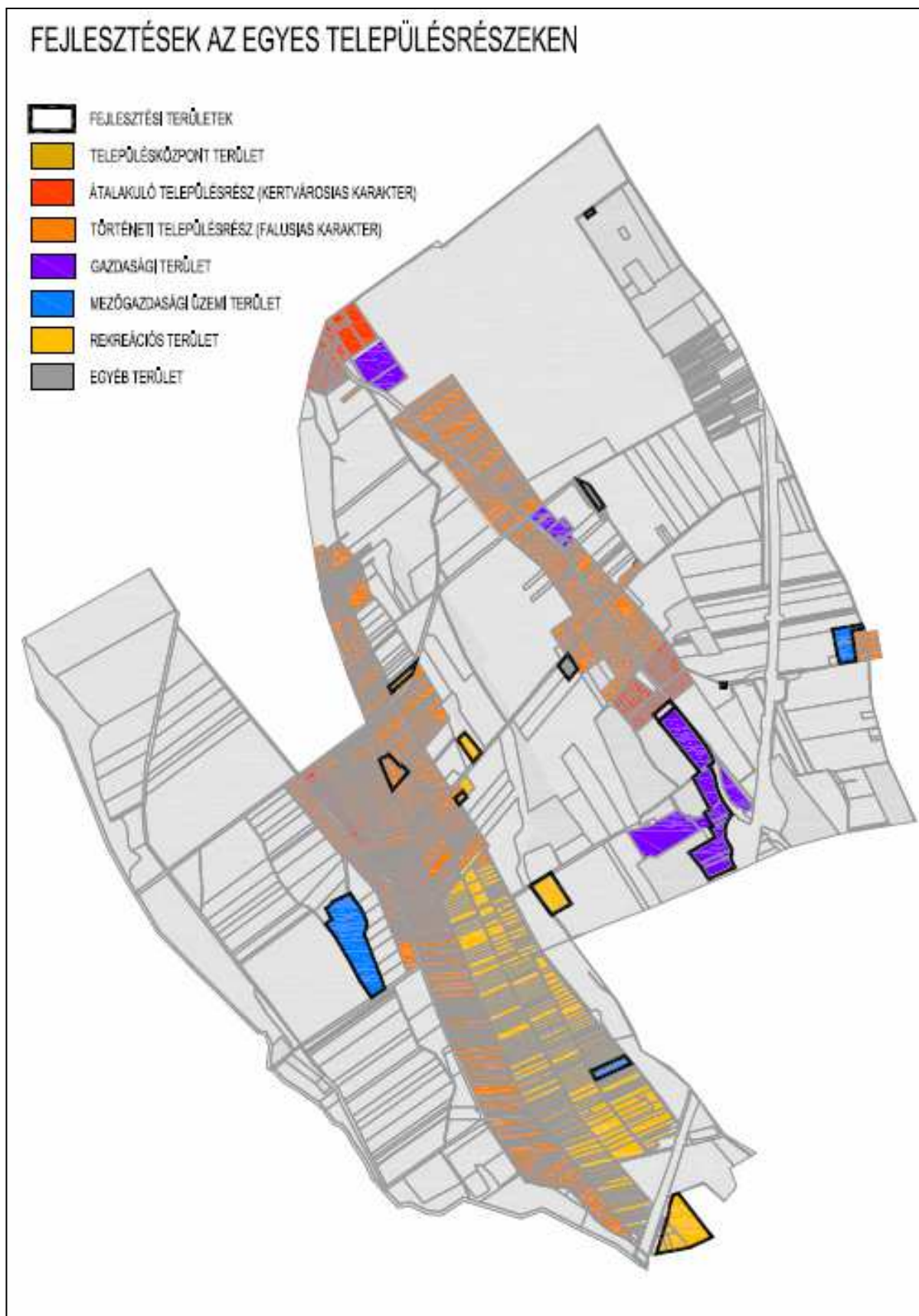
i.) Települési élettér fejlesztés

A rész cél egyik kulcsterülete a vonzó lakóterületek megteremtése. A vonzó lakóterületek, a kulturált és korszerű lakókörnyezet fontos szerepet játszik abban, hogy az emberek szeressenek itt élni. Ebből eredően ez a terület is lényeges szerepet tölt be a településimázs formálásában, hozzájárul a község vonzerőjének növeléséhez. A települési életterek fejlesztésében fontos szerepe van a lakosságot kiszolgáló rekreációs tereknek és a reprezentatív településképpnek, közterületeknek. A település központi területének fejlesztése az élettér fejlesztéshez tartozik. A belterület zöldfelületi rendezése, közterületi rehabilitációja, továbbá a központi részen a települési szintű közintézmények felújítása, modernizálása szükséges. Meg kell valósítani az Ökumenikus Hitközpont építését. A településkép szerves része a közterületek, melyek közpark jellegét erősíteni szükséges, kertészeti eszközökkel egységes zöldfelületi rendszert kell létrehozni. A belterületen a kiskertek melletti belvízgyűjtő terület kialakítása és jóléti tóként történő hasznosítása célszerű. A meglévő zöldfelületek rehabilitációja és ligetesítése a település átszellőzöttsége szempontjából is lényeges.

2.2.2. A fejlesztési célok értelmezése az egyes településrészekre

Daruszentmiklós területén a településrészek lehatárolásánál figyelembe lett véve a településszerkezet, az elhelyezett létesítmények, a településrészek jellege. Fentiek alapján a belterületen a következő településrészek találhatók:

- TÖRTÉNETI TELEPÜLÉSRESZ
  - DARUHEGY
  - DÁNIELTELEP
  - KISSZENTMIKLÓS
  - PIRIPÓCS
- ÁTALAKULÓ TELEPÜLÉSRESZ
  - DARUHEGY
  - KISSZENTMIKLÓS
- GAZDASÁGI TERÜLET
- MEZŐGAZDASÁGI ÜZEMI TERÜLET
- REKREÁCIÓS TERÜLET
- BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TERÜLET

Településrészek lehatárolása - Fejlesztési célok az egyes településrészekre:

TÖRTÉNETI TELEPÜLÉSRÉSZ

Az egykori gazdasági központok köré sűrűsödő lakott helyekből alakult településmagok – Daruhegy, Kísszentmiklós, Dánielpuszta, Piripócs - melyek a szomszédos települések – Baracs, Előszállás - külterületi lakott helyei, történelmileg kialakult tanyái, majorjai voltak, alkotják Daruszentmiklós történeti magját. A település szerkezete ma is magán viseli előéletének jegyeit, a földrajzi helyzet, a terepadottság beépítést alakító szerepét. Az észak-déli irányú vízfolyások között húzódó magasabb fekvésű két egymástól független belterület, Daruhegy, Kísszentmiklós között alakult ki később Dánieltelep, s maradt továbbra is elkülönülten a baracsi határ mentén a néhány telkes Piripócs.

A beépített terület falusias karakterű, a hosszú, a vízfolyások felé lejtő különböző szélességű szalagtelkek kísérik a magasabban fekvő területeken, a rétegvonalakkal párhuzamosan futó főutcákat. Később ezekre merőlegesen épültek ki hálózatos struktúrájú beépítések. Az idővel változó építési szokások – az oromfalas, tornácos, majd sátortetős beépítés, változó mélységű előkertek – a tömegek, építési mód miatt mégis szép, egységes utcaképek látványát nyújtják. A romlott állagú épületek helyén – néhány eltérő épület kivételével - többnyire mértéktartó tömegű illeszkedő formájú és anyaghasználatú új épületek létesültek.

Az azonos történelmi múlttal rendelkező településrészek karaktere, fejlődése azonos. Elegendő lehetőség áll az itt építkezni szándékozók számára, az elhagyott porták megújulnak, foghíjak beépülnek. A változás egészében nem hivatkozható, néhány magasabb – emeletes, emelt térdfalas épület kivételével - tiszteletben tarja a hagyományos településképet, tömegével, formavilágával, anyaghasználatával és épületelemeivel illeszkedik a kialakult utcaképhez, kiegyensúlyozott egységes látványra törekszik. Apróbb változások érzékelhetők, de ezek nem zavarók.

Fésűs telepítésű parasztházak

Oromfalas, tornácos parasztházak, melyek hosszú, utcára merőleges gerincű épületek, fehérre meszelt, vakolt oromfallal, két kisebb ablakkal, padlásszellőzővel. Az oromfal felső részét esetenként kicsiny csonkakonttyal lezárták, vagy fával burkolták. Az eredetileg nyitott tornácokat - üvegezett verandának használva - később beépítették, némely esetben visszahúzottan kis keresztzárnyal bővítették. A földszintes épületek tetőterét gyakran beépítették, ezek az épületek tömegükkel illeszkednek a hagyományos utcaképhez.

Többször az oromfal álló téglalap formájú ablaknyílásait széles, fekvő formájúra cserélték, megváltoztatva az épület karakterét de tömegükkel így is illeszkednek a szomszédos épületekhez.

Kettős házak

Az oromfalas kétoldalra épített kettősház típus kialakulása a szélesebb telkek beépítési lehetőségéből adódott. A főépület mellett, az utca vonalában egy kisebb – a főépülethez hasonló kialakítású, színezésű, díszítésű – épületben többnyire a nyári-konyha kapott helyet.

Sátortetős épületek

A fiatalabb sátortetős kockaházak arányaikkal, léptéktartó méreteikkel illeszkednek a kialakult utcaképhez, a lekontyolt nyeregtetős épületekhez. Szélességük alkalmanként nagyobb a parasztházakénál, de a tetőforma miatt az egységes utcaképet nem károsítják.

A település régi és új középületei léptékükkel illeszkednek a kialakult tömegstruktúrához, formaviláguk mértéktartó.

A Klebelsberg Népiskola épülete, amely 1913-ban épült, egykor egyosztályos iskolaként és tanítólakásként működött.

Örvendetes, hogy a településen jelenleg is működik egy 8 osztályos általános iskola, épült egy új közösségi ház.

Fejlesztési célok:

- közterületeinek zöldfelületi rehabilitációja
- önkormányzati Hivatal építése
- fizető vendéglátás bevezetése
- ökumenikus Hitközpont építése
- új parkolóhelyek kialakítása
- lakóingatlanok felújítása, energetikai korszerűsítése
- belterület csatornázottságának megvalósítása

DARUHEGY

Készülőben egy régi épület arányait tiszteletben tartó, az eredeti tipikus szerkezeti elemeket korszerű formában megjelenítő felújítás

DÁNIELTELEP

Itt maradtak meg a település fésűs beépítésű tornácos parasztház és kettős ház karbantartott példái eredeti állapotukban.

Őrzik és használják az egykori gazdasági épületeket.

Figyelemre méltó a különböző funkciójú kerteket jelzésszerűen elválasztó, fából fonott kerítés

KISSZENTMIKLÓS

Ezen a településrészen a hagyományos beépítéshez illeszkedő új épületek szép példái és felújított régi épületek szép példái találhatók.

A tömegarányok egységesek, megmaradt a tornác - az itt élők más-más funkcionális igényét szolgáló - valamilyen formája, az utcai homlokzat oromfalas, álló ablakkal.

PIRIPÓCS

A belterülettől távol eső településrész szinte érintetlenül őrzi a történetileg kialakult formavilágát. A porták felújítottak, gondozottak.

ÁTALAKULÓ TELEPÜLÉSRÉSZ

A történeti településmag egy részén a Fő u. önkormányzati sorház épületével kezdődő szakaszán az új épületek kertvárosias karakterű utcaképet hoztak létre, oldalhatáron álló családi házakkal, sorházzal. Eltérően a folyamatosan megújuló, karakterében a hagyományokat őrző, a tradíciókhoz illeszkedő falusias jellegű településrésztől, itt az épületek magasabbak, akár kétszintesek, utcával párhuzamos, utcára merőleges gerinccel, sátozotttetővel változatos formájú tetőfelépítménnyel.

Utcára néző loggiák, erkélyek, toldalék építmények, egyenes és boltíves záródású nyílások, utcai garázsbejáratok gazdagítják az épületeket.

Az utcakép változatos, a szomszédos épületek önálló életet élnek saját területükön, a változatosságból azonban a harmónia hiányzik.

GAZDASÁGI TERÜLET

A település meglévő feldolgozó üzei mellett a közlekedési hálózat fejlesztése – M6 és a mezőfalvai csomópont kiépülése - hatására új, korszerű gazdasági (logisztikai) telepek létesültek, korszerű szerkezetek és anyagok alkalmazásával. Tömegük, színviláguk nem bántó a mezőgazdasági tájban.

Fejlesztési célok:

- ipari vállalkozás letelepedése, működése
- hagyományos kisipar „újraélesztése”
- gazdasági terület fejlesztése
- vállalkozások számára terület kialakítása - bioenergia hasznosítás
- gazdasági fejlesztés
- megújuló energia hasznosítás

MEZŐGAZDASÁGI ÜZEMI TERÜLET

Örvendtes az egykori gazdaságok épületeinek hasznosítása, működő állattartó telepen további fejlesztést kívánnak végrehajtani.

Fejlesztési célok:

- állattartás fejlesztése, korszerűsítése
- új állattartó telepek megvalósítása
- állatvilág természetes környezetének megőrzése, bemutatása
- megújuló energia hasznosítása

REKREÁCIÓS TERÜLET

Tökéletes kikapcsolódást, pihenést nyújtanak a vízfolyások mentén a mélyfekvésű területen kialakított horgásztavak a kellemes ligetes környezetben. A település belterületén a Falupark területe, mely szabadtéri közösségi tér, rendezvényter is egyben. A parkok szépen gondozott növényzete a ligetszerű facsoportokkal, egységesen kialakított fából készült pihenőhelyekkel, játszóbútorokkal marasztaló. Az áthaladókat megállásra, a helyieket pihenésre, találkozásokra invitálják.

Fejlesztési célok:

- táji, természeti környezetre alapozott idegenforgalmi fejlesztés
- állatvilág természetes környezetének megőrzése, bemutatása
- turisztikai attrakciók
- rekreációs, idegenforgalmi terület kialakítása, fejlesztése
- horgásztó fejlesztése, állatsimogató, kerti bútorok, játékeszközök kialakítása
- közterületeinek zöldfelületi rehabilitációja
- falupark további fejlesztése

BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TERÜLET

Daruszentmiklós természeti értékekben gazdag település. Csodálatos látványt nyújtanak a domboldalra kúszó szántók, a vízfolyások, és vízfelületek. Az egykori majorépületek jelenleg – jó állapotuk ellenére – nem üzemelnek.

Fejlesztési célok:

- táji, természeti környezetre alapozott idegenforgalmi fejlesztés
- állatvilág természetes környezetének megőrzése, bemutatása
- turisztikai centrum erősítése a térségben
- kerékpáros turizmus megteremtése
- fejlesztési célú együttműködés a szomszédos településekkel
- közlekedési infrastruktúra fejlesztése

3. KIINDULÓ ADATOK A TOVÁBBI TERVEZÉSI FELADATHOZ
SWOT analízis

Erősségek	Gyengeségek
0. Térségi szerepkör	
-	szomszédos településeket összekötő út, kerékpárút hiánya,
1. Társadalom: demográfiai viszonyok és tendenciák	
<ul style="list-style-type: none"> - fiatalok letelepedésének támogatása, - fiatalok képzésének támogatása, - közmunkaprogram hatékony kihasználtsága, - munkahelyteremtés, 	<ul style="list-style-type: none"> - demográfiai összetétel, - foglalkoztatottság alacsony, - magas munkanélküliség, - munkaerő alacsony képzettsége, - szociális és gazdasági problémák, - magas a szociális támogatásra szorulóak száma,
2. Települési közösség (kohézió, kultúra, hagyományok, civilek)	
<ul style="list-style-type: none"> - erős identitástudat, - hagyományőrzés, - civil szerveződések, - Ökumenikus templom, Falupark kialakításának szándéka 	<ul style="list-style-type: none"> - kulturális rendezvények helyszíneinek hiánya, - szabadidő kulturált eltöltési lehetőségének szűkössége,
3. Intézmény-rendszer (közszolgáltatások) és városüzemeltetés	
<ul style="list-style-type: none"> - meglévő, jól működő intézményhálózat, - oktatási, egészségügyi alapellátás biztosított, - közmunka program hatékony kihasználása, 	<ul style="list-style-type: none"> - korlátozott szabadidő eltöltési lehetőség, - hiányos alapszintű kereskedelmi és szolgáltató hálózat,
4. Gazdasági szerkezet és dinamika	
4.1 Gazdaság	
<ul style="list-style-type: none"> - működő, fejlődő ipari terület, - kihasználatlan munkaerőpiaci tartalék, 	<ul style="list-style-type: none"> - gyenge tőkevonzó képesség, - gyenge vállalkozási aktivitás, - helyi vállalkozók tőkehiánya, - kislétszámú vállalkozások, - termékfeldolgozás hiánya, - munkahelyek hiánya, - foglalkoztatottak alacsony létszáma, - alacsonyan képzett munkaerő, - szolgáltató szektor részleges hiánya,

4.2 Mezőgazdaság	
<ul style="list-style-type: none"> - mezőgazdasági művelés hagyományai, - mezőgazdasági vállalkozások, - mezőgazdasági termelés, szolgáltatás, - területek hagyományos állattartás számára, - mezőgazdasági termékfeldolgozás támogatása, - horgászat 	<ul style="list-style-type: none"> - hagyományos extenzív állattartó területek – rétek, legelők - kihasználatlanok, - meglévő állattartó telepek fejlesztési igénye, - kertgazdálkodási területek beerdősülnek, - használaton kívüli tanyaépületek, - termékfeldolgozás hiánya,
4.3 Turizmus	
<ul style="list-style-type: none"> - környezeti, táji adottságok az öko-, gasztro-, horgász- és kerékpársturizmus kialakítására, 	<ul style="list-style-type: none"> - alacsony számú túrisztikai kínálat, - intézményi háttér (szálláshely, szolgáltatás) hiánya, - marketing hiánya, - kerékpárút hiánya.
5. Önkormányzat vagyoni helyzete és gazdálkodási egyensúlya	
	<ul style="list-style-type: none"> - kevés a helyi forrás,
6. Táji és természeti adottságok	
<ul style="list-style-type: none"> - természeti, táji adottságok, - érintetlen természet, állatvilág, - meglévő kiskertek természetközeli területe, - vízfolyások, horgásztavak, 	<ul style="list-style-type: none"> - kiskertekben a művelési szándék csökken, - kertgazdálkodási területek beerdősülnek, - környezetkárosítással járó tájhasználat (bánya) rekultiválása, - rétek, legelők kihasználatlanok, - kevés erdő
7. Zöldfelületek	
<ul style="list-style-type: none"> - a település nagymennyiségű zöldfelülettel rendelkezik, 	<ul style="list-style-type: none"> - az utak menti fasorok hiányosak, - a lakótelekek kertjeinek, a kiskerteknek művelése csökken, - kevés erdő
8. Épített környezet	
<ul style="list-style-type: none"> - hagyományos falusias településszerkezet, - épített értékek őrzése, 	<ul style="list-style-type: none"> - településközpont hiánya, - mozaikos településszerkezet, - lakó funkciójú építési szándék nem a foghíjak felé irányul, - helyenként nagyon előregedett épületállomány, - mozaikos településszerkezet, - hagyományokat nem követő megváltozó településkép
9. Közlekedési hálózat és minősége	
<ul style="list-style-type: none"> - M6 autópálya csomóponti csatlakozása 	<ul style="list-style-type: none"> - hiányzó településrészeket és szomszédos településeket összekötő minőségi úthálózat, - kerékpárút hiánya, - járda hiánya
10. Közművek és elektronikus hírközlés	
<ul style="list-style-type: none"> - infrastruktúrával ellátott a település, 	<ul style="list-style-type: none"> - szennyvízelvezetés hiánya, - hiányos felszíni vízrendezés,

11. Környezetvédelem – klímatudatosság, energiahatékonyság	
- csekély levegőszennyezés, - igény a megújuló energiaforrások hasznosítására	- forráshiány, - lakosság felvilágosításának hiánya
Lehetőségek	Veszélyek
0. Térségi szerepkör	
- térségi együttműködés szomszédos településekkel, - M6 csomópontja lehetőséget ad a településen a közeli nagyvárosok ipara számára bedolgozó, és logisztikai ágazat betelepítésére	- források hiánya, - önkormányzatok szándékának hiánya, - közlekedési kapcsolatok fejlődésének elmaradása
1. Társadalom: demográfiai viszonyok és tendenciák	
- fiatal családok letelepedésének támogatása, - fiatalok, idősek számára intézményrendszer bővítése,	- születések számának csökkenése, - elvándorlás, - tovább nő a szociális támogatásra szorulóók száma, - munkahelyteremtés elmaradása,
2. Települési közösség (kohézió, kultúra, hagyományok, civilek)	
- új Ökumenikus Hítközpont építése, - falupark fejlesztése,	- forráshiány, - pályázati lehetőség elmaradása, - társadalmi konszenzus elmaradása,
3. Intézmény-rendszer (közszolgáltatások) és városüzemeltetés	
- új Polgármesteri Hivatal építése, - településközpont fejlesztése, - bölcsőde építés, - intézmények fejlesztése, integrálása,	- önkormányzat és intézményei anyagi helyzetének romlása, - intézményfelújítás elmaradása, - forráshiány,
4. Gazdasági szerkezet és dinamika	
4.1 Gazdaság	
- gazdasági, ipari, logisztikai vállalkozások betelepítése, - hagyományos kisipar újjáélesztése, - működő kisvállalkozások fejlesztési támogatása,	- tőkeerős befektetések hiánya, - munkahelyteremtés elmaradása,
4.2 Mezőgazdaság	
- növekvő pályázati lehetőségek, - meglévő állattartás fejlesztése, korszerűsítése, - új állattartó telepek létrehozása, - horgásztó fejlesztése, - extenzív állattartás visszaállítása,	- vállalkozók tőkehiánya, - támogatási források beszűkülése, - a szélsőséges időjárási viszonyok hatása a mezőgazdaságra,

4.3 Turizmus	
<ul style="list-style-type: none"> - növekvő pályázati lehetőségek, - táji, természeti értékekre alapozott idegenforgalom fejlesztése, - horgásztó fejlesztése, - rekreációs idegenforgalmi terület kialakítása, - turisztikai attrakciók létrehozása, - fizető vendéglátás bevezetése, 	<ul style="list-style-type: none"> - vállalkozók tőkehiánya, - támogatási források beszűkülése,
5. Önkormányzat vagyoni helyzete és gazdálkodási egyensúlya	
<ul style="list-style-type: none"> - növekvő pályázati lehetőségek, 	<ul style="list-style-type: none"> - támogatási források beszűkülése,
6. Táji és természeti adottságok	
<ul style="list-style-type: none"> - horgásztó fejlesztése, - rekreációs idegenforgalmi terület kialakítása, - állatvilág természetes környezetének bemutatása, - patakok menti mélyfekvésű területeken a hagyományos legeltető állattartás visszaállítása, 	<ul style="list-style-type: none"> - vállalkozók tőkehiánya, - támogatási források beszűkülése,
7. Zöldfelületek	
<ul style="list-style-type: none"> - közterületi zöldfelületek rehabilitációja, - falupark fejlesztése, - erdőterület növelése, - kertgazdálkodás ösztönzése, 	<ul style="list-style-type: none"> - támogatási források beszűkülése,
8. Épített környezet	
<ul style="list-style-type: none"> - településközpont kialakítása, új Polgármesteri Hivatal építése, Ökumenikus Hítközpont építése, - bölcsőde építése, - gazdasági terület fejlesztése, új kijelölése, - épített értékek karbantartása, bemutatása, - lakosság bevonása a település vizuális látványának megőrzésébe 	<ul style="list-style-type: none"> - forráshiány, - pályázati lehetőségek beszűkülése, - társadalmi konszenzus hiánya,
9. Közlekedési hálózat és minősége	
<ul style="list-style-type: none"> - településrészeket összekötő út minőségének javítása, - szomszédos települések közötti közlekedési kapcsolat megépítése, - országos utak mellett járdaépítése, - kerékpárhálózat kiépítése, 	<ul style="list-style-type: none"> - forráshiány, - pályázati lehetőségek hiánya,
10. Közművek és elektronikus hírközlés	
<ul style="list-style-type: none"> - csatornaközmű kiépítése, - lakosság ösztönzése a kiépített közműhálózat használatára, 	<ul style="list-style-type: none"> - forráshiány, - pályázati lehetőségek hiánya, - települések közötti megállapodás elmaradása
11. Környezetvédelem – klímatudatosság, energiahatékonyság	
<ul style="list-style-type: none"> - bioenergia hasznosítás, - megújuló energia hasznosítás, - lakosság ösztönzése tájékoztatással, támogatással 	<ul style="list-style-type: none"> - forráshiány, - pályázati lehetőség elmaradása

A település erősségeit, gyengeségeit, lehetőségeit, veszélyeit elemezve megállapítható, hogy a település fejlődésének alapja a gazdaság fejlesztése, beruházások megvalósítása. A megvalósuló beruházások munkahelyteremtéssel járnak, melyek a helyi munkaerő foglalkoztatás szintjét emelik és munkanélküliek arányát csökkentik. A helyi gazdaság élénkítése hozzájárulhat a kapcsolódó szolgáltatások megteremtéséhez, működtetéséhez. A település legjelentősebb kitörési pontja lehet kis- és közép vállalkozások letelepedése. Daruszentmiklós számára fontos a turizmushoz kapcsolódó fejlesztések megvalósítása, mely egyúttal a település környezetrendezését is jelenti. Mindezen tényezők közvetve visszahatnak az elvándorlás mérsékléséhez, a kulturált települési élettér megvalósításához.

3.1. A stratégiához és a településrendezési eszközök készítéséhez szükséges társadalmi, gazdasági és környezeti adatok meghatározása

A településfejlesztési koncepció egy részletes megalapozó vizsgálat (helyzetfeltárás, helyzetelemzés, helyzetértékelés) előzte meg. A megalapozó vizsgálat részletesen bemutatja a település jelenlegi helyzetét, a gazdasági, társadalmi, környezeti folyamatokat, tendenciákat. A stratégiához és a településrendezési eszközök készítéséhez szükséges társadalmi, gazdasági és környezeti adatokat a kijelölt átfogó és részcélok mentén lehet kijelölni. Az adatok körének kijelölésekor elsődleges szempont, hogy ezen adatokkal a kívánt változások mérhetőek legyenek.

<i>Beavatkozási terület</i>	<i>Beavatkozási terület leírása</i>	<i>2015.évi érték</i>	<i>2017.évi érték (2016.12.31.)</i>	<i>2020.évi tervérték</i>	<i>Változás</i>
Vállalkozások száma	településen regisztrált vállalkozások száma (db)	62	75	80	+5
	településen működő vállalkozások száma (db)	40	50	65	+15
Kereskedelem	Kereskedelmi egység száma (db)	5	6	8	+2
Munkanélküliség	Településen élő regisztrált álláskeresők száma (fő)	62	52	45	-7
Vendéglátás	Vendéglátóegységek száma (db)	1	0	1	+1
Idegenforgalom	Kereskedelmi szálláshelyek száma (db)	0	0	2	+2
	Kereskedelmi szálláshelyek vendégéjszakáinak száma éj	0	0	30	+30
Lakónépesség száma	Lakónépesség száma (fő)	1256	1301	1321	+20
Halálozásszám	Halálozásszám (fő)	11	15	10	-5
Születésszám	Születésszám (fő)	13	12	18	+6
Bevándorlás	Településre beköltözők száma (fő)	62	103	72	-31
Elvándorlás	Településről elköltözők száma (fő)	78	73	55	-18
Vándorlási különbözet	Beköltözők/ elköltözők száma (fő)	-16	+30	+17	-13
Társadalmi önszerveződés	Civil szervezetek száma (db)	4	5	6	+1
Korszerűsítés	Felújított, Korszerűsített lakások aránya %	3	3	5	+2

Felújított, korszerűsített intézmények	Felújított, korszerűsített intézmények száma (db)	1	2	3	+1
Megújuló energiahasználat	Megújuló energiahasználat aránya a teljes energiafelhasználáshoz (%)	1	1	3	+2
Energia megtakarítás	Energiafelhasználás csökkenés (%)	3	3	5	+2
Kerékpárutak	Kerékpárutak hossza (km)	0	0	10	+10
Csatornahálózat	Csatornahálózat hossza (km)	0	0	23	+23
Csatorna rákötés	Közüzemi csatornahálózatra rákötött lakások száma (db)	0	0	530	+530
Kulturális rendezvények	Kulturális rendezvények, egyéb rendezvények (db)	14	17	20	+3

3.2. A meghatározott területigényes elemek alapján, javaslat a műszaki infrastruktúra fő elemeinek térbeli rendjének és a terület-felhasználásra irányuló településszerkezeti változtatásokra

Infrastrukturális változások

Közlekedési infrastrukturális változások az alábbiak szerint érintik. Az M6. autópálya leágazás a település elérhetőségét növeli. Ez a pozitívum együtt jár a belterületi utak felújításának szükségszerűségével. A település és a térségi turisztikai szempontjából meghatározó fejlesztés a turisztikai kerékpárút, melyre tematikus útvonalak, turisztikai élményelemek fűzhetők, egyben a szomszédos települések megközelíthetőségét is segíti. A település teljes belterületén a meglévő utak felújítása, járdaépítés, közterületi parkolók kialakítása tervezett.

Területfelhasználási változások

A területfelhasználási változások során cél a kompakt és a klímatudatos település megteremtéséhez szükséges a település egyes térszerkezeti elemeinek felülvizsgálata és újra gondolása.

Daruszentmiklós község fejlesztésének célja a lakosság számának növekedése, a korszerűsített átalakítása, a lakosságmegtartás, és az élhető település megerősítése. Ennek érdekében minden munkahelyteremtési szándék, fejlesztési lehetőség támogatott. A település kitörési pontja lehet közepes és kisebb ipari üzemek letelepedésének ösztönzése. A külterületi mezőgazdasághoz kapcsolódó állattartó telepek fejlesztésének támogatása, a település ipari - agrár jellegének megőrzése, a mezőgazdaságra és állattenyésztésre épülő mezőgazdasági és feldolgozóüzemek létesítése.

A település belterületének rendezése, jellegének erősítése, az infrastrukturális elemek fejlesztése, aktív zöldfelület karbantartásával, a meglévő közterületek zöldfelületének rehabilitációjával és virágosítással élhető, minőségi lakókörnyezet kialakítása.

Az intézmények energiahatékony felújítása az üzemeltetési költségek optimalizálása.

Az intézmények felújításával az igazgatási és a szociális ellátási feladatok kulturált körülmények között történő ellátása.

Új önkormányzati hivatal építésével a lakosság közigazgatási igényeinek jobb színvonalú kiszolgálása.

Új ipari és szolgáltató létesítmények letelepedésének ösztönzése, mely által a foglalkoztatottsági szint emelése megtörténhet.

A természeti környezetre, a meglévő adottságokra alapozott turizmus fejlesztése (kerékpárút építése, rekreációs terület fejlesztése, halastavak környezetének fejlesztése, stb.), szálláshely kialakítása, mely összekapcsolható a térségi idegenforgalommal.

A munkanélküliség csökkentése, a szociális ellátásra szoruló arányának visszaszorítása, a szociális védőháló megerősítése.

A népességszám megtartása és növelése, az oktatási szint emelésével, felnőttoktatás, tanfolyamok bevezetésével az iskolázottság növelése, ezzel együtt a foglalkoztatás esélyének növelése.

3.3. Az örökségi értékek és a védettség bemutatása, javaslatok az örökség védelmére és az örökségi érték alapú, fenntartható fejlesztésre

A 2001. évi LXIV. törvény szabályozza és határozza meg a kulturális örökség védelmét. A törvény hatálya kiterjed a régészeti örökségre, műemléki értékekre, kulturális javakra, továbbá meghatározza ezek védelem alatt álló környezetét is. A védelem alatt álló művi értékek környezetében történő fejlesztések meghatározásánál, elsődleges szempont az adott művi érték védelme, továbbá a művi érték környezetének figyelembevétele. A helyi építési szabályzatban kell meghatározni azokat a szabályozókat, melyek figyelembe veszik a kulturális örökség védelmét és előtérbe helyezik a fenntartható fejlesztést.

Művi értékek

Országos védelem alatt Daruszentmiklóson építmények (műemlékek) nem állnak.

Helyi védettségű épület a Klebelsberg kúria. 1913-ban épült az un. Alföld-program keretében a teljes magyar oktatási rendszer megújításának egyik eleme az egyosztályos iskolaként és tanítói lakásként.

Az épület a helyi környezetbe illeszkedik mértéktartó tömegével és formavilágával, igényesen kialakított udvarával, kertjével. 2011-ben teljesen felújították, funkciójának megtartása mellett. A telkén haranglábat, Klebelsberg szobrot, az épületen emléktáblát helyeztek el.

A településen a közterületeket számos kőből faragott, fából készült kereszt díszíti útszéleken, nevezetes vagy hangsúlyos helyeken, patakparton, falu szélén, a mező, dűlők kezdetén a természeti csapások ellen, a családok, a lakosság védelmére. Kivételüket tekintve helyi művészek, kőfaragó mesterek, falusi ácsok, faragó specialisták alkotásai munkái, egyének, közösségek megrendelésére. mivel a szabad ég alatt állnak - nem készíthették bármilyen anyagból. Ezeknek időtálló építményeknek kellett lenniük. Az apró formák és részletek alapos megmunkálása is főleges volt, mert az idő vasfoga úgylis eltüntette, elmosta mindezt.

Egy részük – az utcaképet díszítő elemként – körülkerített, szépen gondozott, más esetekben a természettel alkotott szimbiózisuk gyönyörködtető.

A település jellegzetes, hasznos célt szolgáló díszítő elemei az utcák mentén egyedülállóan, vagy középülethez csatlakozóan megjelenő kisebb négyoszlopos ácsolatú haranglábak, melyek védőtetői oltalmazzák magukat a harangokat, a harangok felfüggesztő mozgó mechanizmusát, valamint a tartószerkezetet és alapozását. Ezek az építmények alig magasabbak a falu épületeinél.

Keresztel kombinált változata is előfordul.

A településrendezési terv helyi értékvédelmi vizsgálata javasolja azokat az épületeket, építményeket helyi védelemre, mely a település történetével, az identitással összefügg, az utókor számára megőrzendő és értéket képvisel.

Régészeti örökség

Régészeti szempontból nyilvántartott területek a településen találhatóak, de országos régészeti védelem alatt álló lelőhelyek Daruszentmiklóson nincsenek.

4. A MEGVALÓSÍTÁS ESZKÖZEI ÉS AZOK NYOMON KÖVETÉSE

4.1. A koncepció megvalósítását szolgáló eszköz- és intézményrendszer

A célok megvalósítását azok az önkormányzati tevékenységek jelentik, melyek segítik a fő célkitűzések megvalósítását és támogatják a fejlesztési célokat. Ezen eszközök a következők lehetnek:

- ☐ településszerkezeti tervben jelölt fejlesztések megvalósulása
- ☐ a szabályozási tevékenységek (pl.: út szélesítés, új út nyitás megvalósítása)
- ☐ új fejlesztés esetén településfejlesztési megállapodás a befektetővel
- ☐ befektetők bevonása, esetleges együttműködés
- ☐ pályázatok
- ☐ helyi adókedvezményekkel a munkahelyteremtő vállalkozások letelepedésének elősegítése
- ☐ fiatalok letelepedésének ösztönzése (pl.: első lakáshoz jutási támogatás)
- ☐ önkormányzati tulajdonú telekértékesítések támogatási rendszere (letelepedés ösztönzése érdekében lakásépítéshez kötötten)
- ☐ önfenntartás érdekében önkormányzati beruházások és a közmunka- és startmunka program folytatása
- ☐ marketing tevékenység

A településfejlesztési koncepció megvalósítását szolgáló szervezeti elvárások:

A településfejlesztési koncepció megvalósítása olyan szervezeti együttműködést igényel, amely biztosítja a koncepció folyamatos monitoringját és a visszacsatolási lehetőséget. A koncepció megvalósulása érdekében folyamatosan nyomon kell követni a fejlesztések megvalósulását, az elért eredményeket elemezni és értékelni kell. A településfejlesztés társadalmi, gazdasági és szabályozási környezetét figyelemmel kell kísérni, és a külső feltételrendszer változásainak koncepcióra gyakorolt hatását elemezni szükséges. Ezen feltételek változásának visszacsatolását meg kell valósítani a koncepcióba. A település társadalmi és gazdasági igényeinek nyomon követése és a változások beépítése a koncepció megfelelő fejezeteibe. A társadalmasítás feltételrendszerének kidolgozása, a partnerségi határozatban megfogalmazott partnerek bevonása a koncepció értékelésébe.

4.2. Javaslat a koncepció és a változások nyomon követésére, a felülvizsgálat rendjére

Javasolt figyelemmel kísérni a következő időszakban azon pályázatokat, programokat, melyek a település szempontjából beilleszthetők a koncepcióban rögzített fejlesztési elképzelésekbe.

Javasolt a változások aktualizálása, a megvalósult fejlesztések törlése és a fejlesztési célok a gazdasági, pályázati környezethez alakított pontosítása, továbbá a kiinduló adatoknál szereplő táblázat aktualizálása.

Az esetleges év közben nagyobb tervezett fejlesztések, vagy pályázati lehetőségek esetén szükség szerint a településfejlesztési koncepciót kiegészíteni, módosítani lehet, minden esetben a változtatás indoklásával és a koncepció jóváhagyásával.

Daruszentmiklós, 2019. március. 28.

Rauf Norbert
polgármester

